

1984, ¿un any com els altres?

Mirar cap arrere, fer el repàs d'un any com el que acabem de viure, constitueix, d'alguna manera, una catarsi. La crònica de 1984 suggereix, alhora, el clima exasperat d'una tragèdia i el devesall dement del desfici.

Magre començà l'any per a Gerardo Iglesias, secretari del PCE, atesa la desbandada d'un bon sector d'afiliats que, amb Ignacio Gallego al davant, constituïren un nou PC. Però, més fotut es presentà l'any d'Orwell a Johnny Weismuller (Tarzan), que palmava el 19 de gener, després d'una llarga malaltia.

Ferran TORRENT

El dia 29 el tinent general Quintana Lacacci queia sota les bales d'ETA-m i, l'endemà, resultava ferit un treballador per l'explosió d'un alternador en la central nuclear d'Ascó II.

El dia 4 de febrer, el motorista de la Generalitat de Catalunya servi la dimissió a Miquel Sellarés. La causa, unes declaracions fora de to a la premsa. El motorista no sofrí cap accident. Tanmateix, el duc de Cadis relliscà en un estop dos dies després, accident que provocà la mort del seu fill Francisco. Un esdeveniment que colpí la premsa xafardera, i l'altra.

Bruce McCandless esdevenia, el dia 7, el primer cosmonauta en vol lliure. L'endemà, el periodista Xavier Vinader es convertia en el primer col·lega empresonat pel *Cambio*, en la modalitat de vol *ploma tancada*. Els obrers de Sagunt no van ser empresonats, perquè n'eren vuit mil manifestant-se a Madrid, però la bòfia de Barrionuevo en va nafrar un grapat.

Andròpov, el 10 de febrer, se n'anà un cap de setmana a la *Dacha* i, d'allí, tot seguit al *barri dels ovis*. La vacant, l'ocupà Txernenko, de salut precària i de l'ala dura. Pel camí, Andròpov i Julio Cortázar es degueren saludar, ja que el gran escriptor moria el dia 12. Andròpov ens deixà la tensió entre els dos blocs militars, Cortázar, la novel·la *Ra-*

1984 fou l'any de la rendició de Sagunt

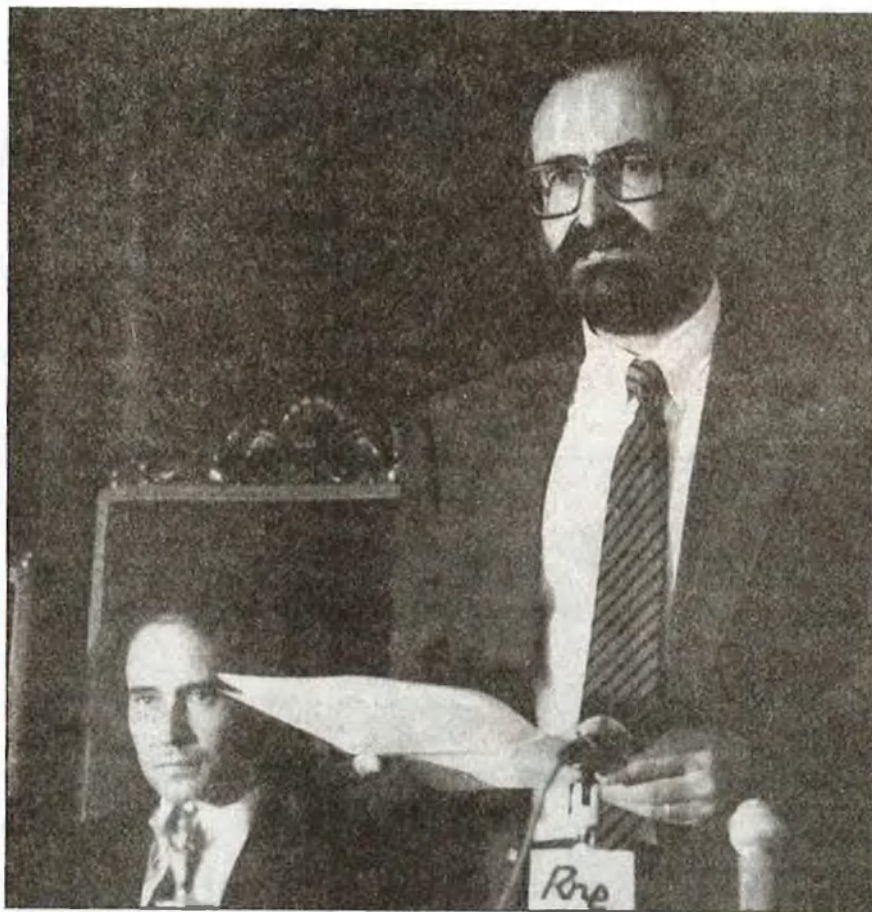
yueta. Sempre hi ha hagut classes, i assassinats de qualitat, com titulà John Le Carre un dels seus llibres i com el dels *Comandos Autònoms*: l'assassinat d'Enrique Casas, senador socialista, tres dies abans de les eleccions a Euskadi, on guanyà el PNB. El mes de febrer, tot plegat, creà una psicosi d'inseguretat ciutadana segons el criteri d'AP. Tenien raó: el problema de Sagunt n'era una prova contundent.

D'aquesta manera nasqué el mes de març, quan els treballadors d'AHM convocaren una vaga general al Port de Sagunt. Felipe González, al seu torn, no ajudava massa a disminuir la tensió quan deia: «en el tema de l'OTAN es mantindrà una ambigüitat calculada fins al referèndum».

La resta del mes fou un «entra i

ix» en les diverses facetes socials de la vida quotidiana. Gabriel Ferrater entrava de nou de rector a la Politécnica de Barcelona. El Barça i Vinader eixien de la recopa i de la presó, respectivament. Lluís Llach tornava a entrar en els estudis de TVE, després de deu anys d'absència, mentre vuitanta treballadors d'AHM eixien acomiadats de la factoria, acompanyats, cinc dies més tard, per José Maria de Lucia, president de la factoria. El quart volum de Corominas eixia al carrer, també.

El 4 d'abril Nina Hagen flipava el personal amb les seues actuacions a Barcelona, València i altres ciutats. L'INI, l'amfeta dels empresaris arruïnats, acordava, amb els sindicats, el tancament definitiu d'AHM per a l'1 d'octubre. Sagunt, aquesta vegada sí, claudicava després d'un

Ramon Lapiedra, nou rector de la Universitat de València

any de defensa «numantina». El mateix dia la cultura catalana patia la mort del pintor Joan Ponç.

Cada país s'organitza la vida com pot o com el deixen. Alhora que a Catalunya començava la campanya electoral, el dia 7 d'abril, la URSS mamprenia a parlar del boicot als Jocs Olímpics i els angelets de la CIA minaven un port de Nicaragua. Ací, cadascú va a la d'ell. Tarradellas dinava a Madrid amb Felipe González: quan es queden pansits, perden l'oremus. I Gaddafi, el coneixement: des de l'ambaixada de Líbia a Londres algú va disparar contra una policia anglesa, i la va assassinar. Gran tensió entre els dos països. Però, de tensió, ben poca per a Obiols, al final de l'abril, davant l'allau de vots que s'endugué Pujol. Frustració, més aviat. Com la del Barça, que, una vegada més i van no sé quantes, perdia la lliga. Tot és acostumar-se.

Una setmana després, ja al mes de maig, l'equip de la masia perdia la copa del Rei, a mans, o millor a peus, del Bilbao. Un partit en què,

els uns i els altres, donaren la nota, potser per la premonició que, dos dies després, Raimon enllandava un nou LP: *Entre la nota i el so*. Nota d'altura, la de Joan Coromines, Premi d'Honor de les Lletres Catalanes, el 21 de maig. I so, de soroll, el que podria produir la central nuclear de Confronts, que celebrà un simulacre en aquest mes, entre protestes ecologistes.

Un perill, segons els verds. I un perill, segons Felipe González, l'autonomia catalana: «El veritable perill és el fet català», declarava el president en una reunió secreta a Toledo. La cosa, en el popular mes de Maria, anava d'intranquil·litats governatives: Ramon Lapiedra s'erigia en nou rector (de tendència nacionalista) de la Universitat de València. Aquella mateixa setmana, EL TEMPS eixia al carrer. Un pèl massa, nano.

Entrem en la calor. Chester Himes era de l'opinió que la calda tenia una relació directa amb el desbaratament del personal. Juny degué calfar de valent, atès el cabreig de l'exèrcit indi, que féu una matança en el

Temple de l'Or. Jordi Pujol, triomfador, decidí el seu govern el 7 de juny. L'alegria dels nacionalistes catalans contrastava amb la tristesa dels comunistes italians, amb la prematura mort d'Enrico Berlinguer, l'11 del mateix mes. Berlinguer era el símbol més visible de l'eurocomunisme occidental.

Joseph Losey, un realitzador que no encapçalava cap moviment, moria el 22 de juny. La nòmina mortuòria, pel que fa a personalitats, es completaria, tres dies més tard, amb el filòsof Michel Foucault.

La resta del mes constituí l'escaladada per a la «furia nacional». D'una banda, Espanya perdia la final de la copa d'Europa enfront de l'equip de França. De l'altra, potser per compensació, Mitterrand afirmava que Espanya entraria en la CEE l'any 1986. L'una cosa i l'altra no desconcertaren els milers de persones que acudiren al Parc Sindical de Natzaret, per celebrar el cinquè aniversari d'Acció Cultural del País Valencià, amb l'actuació dels Comediants, com a cloenda d'acte.

La calor de juliol féu que Maradona canviàs Barcelona per Nàpols. Tanmateix, el diari *Notícies* no fou fitxat per l'equip de Xavier de Moll, clan que preferí comprar el diari *Levante*, el mes de maig. *Notícies* desaparegué el dia 8 i, el dia 12, apareixia, en la capital del Principat, el primer «bebè probeta».

Convé aclarir que cap membre d'aquesta redacció no en facilità el material. La Reconvertolchaga era la causa i efecte d'una vaga general a Galícia; però Mondale no seria causa suficient per a derrotar Reagan, malgrat l'optimisme de l'aspirant, durant el mes de juliol. Amb Reagan, la continuació de la «guerra freda» està assegurada. Amb Felipe Guardiola, la «guerra de l'aigua» tampoc no guanyaria en solucions.

El dia 20 de juliol moria a Alzira Toni Villaescusa, militant de Terra Lliure. El mateix mes, l'MDT—Moviment de Defensa de la Terra— es configurava com a coalició a Reus. Una mica més lluny, a Los Angeles, començava el *show* olímpic. Richard Burton no hi podria assistir, ja que palmava el 5 d'agost a Suïssa. L'equip mèdic que l'atengué descartà l'aigua mineral com a causa de l'òbit. Els tribunals francesos no descartaren res per tal

Indira Ghandi queia assassinada sota el pes de les bales dels sikhs

d'accedir a les extradicions d'etarrés. Dues morts de persones de la mateixa professió, però distants en l'espai i l'estil, es produïren en aquest mes: Martí Domínguez moria el dia 10, mentre que Truman Capote moria a causa dels excessos d'alcohol, als quals es veuen sovint abocats els novel·listes.

Truman ens deixà en *A sang freda* la mostra mesurada de reportatge novel·lat. Però, som tan soques, que no hi ha manera d'aprendre-ho.

L'1 de setembre, Salvador Dalí ingressava greument malalt en una clínica de Barcelona. Per la seua banda, els intrèpids de *Tiempo i Cambio 16* mataren el pintor abans d'hora, amb dues portades de jutjat de guàrdia. Jordi Pujol estava molt enfeinat i decidí, el dia 3, declarar

1984: un any que no era un llibre d'Orwell

Joan F. Mira

No he pogut mai entendre l'èxit i la suposada transcendència d'aquell 1984, de Mr. Orwell, si no és per la fascinació que inspira la literatura de terror. Encara que siga regularment, inclòs el 1984, una literatura més aviat dolenta i ben sovint soporífera. Les fantasies de terror —i la cèlebre pseudonovel·la d'Orwell n'és una— són el contrari de les fantasies eròtiques: en aquestes, hom disfruta d'imaginar allò que sí que voldria fer... si pogués. No cal advertir, supose, a favor de quina mena de fantasies estic. Però el cas és que a les pel·lícules d'horror va més gent que a les porno. M'intriga molt.

Dit això, he d'afegir que Orwell no m'agrada. I que, com sol passar amb els profetes de la cosa econòmica, política i social, no en va encertar ni una. Mahoma, per posar-ne un cas, era un profeta molt més efectiu que no l'Orwell o el Marx. Tot això, evidentment, suposant que Orwell fos un profeta, cosa no gens clara; o que hagués volgut fer, amb el 1984, una gran premonició d'un futur atroç i irrespirable. Hi ha qui pensa, i crec que l'encerta, que Mr. Orwell va pretendre fer no una profecia, sinó una sàtira extrema... del govern laborista britànic. Una cosa com el que havia fet en *Animal Farm* contra els comu-

nistes, però en estil futurista i de terror. Fantasiejant sobre els extrems on podia arribar la creixent expansió —en un règim socialdemòcrata!— dels serveis de l'estat i del control de l'administració pública. Una cosa així com el senyor Fraga quan acusa el PSOE de vocacions totalitàries i d'altres horrors i controls ministerials.

Orwell, és cosa sabuda, era un àcrata de luxe, o siga un britànic ben típic, individualista i aristocratitzant, amb poca salut, alimentació irregular, i una vida privada no molt feliç. O siga que, a) el molestava íntimament l'ocupació de l'estat per part de les masses organitzades, i la simultània expansió d'aquest estat, i b) era un individu visiblement depressiu i pessimista. O siga, que va escriure 1984, que no era 1984, sino 1948, el seu any, amb dos números canviats. És a dir que, tot plegat, no m'interessa, o molt poc. Ni ara, quan ja s'acaba el 1984 de veritat i ben escassament orwellià, ni quan vaig llegir el llibre per obligació, un més dels llibres que sol dir-se que cal llegir. Em vaig divertir més amb *Animal Farm*, per exemple, i em va interessar més *Hommage to Catalonia*. Ho lamente.

A mi, el que em preocupa del 1984

i dels anys que vindran, no és l'ull omnipresent del *Big Brother* que ens vigila fins quan ens amaguem al wàter. Aquesta vigilància íntima i constant, el control implacable, és un invent ben antic; tan antic com el Déu de la Bíblia, que tot ho veu, que ens crida a judici quan li plau, i que ens pot enviar a les tenebres eternes. Orwell, en això, encara es quedava curt. L'Ull de Déu es molt més perfecte que el del Gran Germà, el seu arxiu, molt més complet. Però tot és qüestió de fer bondat, no fornicar, i seguir els preceptes del Woytila de torn, i problema resolt.

A mi, el que m'ha preocupat per a 1984, i els anys que vindran, és una sola i única cosa: que els bojos inestables i decrepits que governen el món, per l'est i per l'oest, no ens el facen saltar com una carcassa. Aquesta és la Gran Amenaça, la gran ombra i taca funesta, poc fantàstica, dels anys que vivim. Aquesta, i no cap altra.

I Mr. Orwell, afortunat profeta dolent, no la va arribar a conèixer. Era aquell, abans de la Bomba omnipresent, abans de l'ull del Míssil, un món una mica més feliç. Fins i tot per als pessimistes radicals, com Mr. Orwell.

per escrit al jutge encarregat del cas Banca Catalana. Setembre fou el mes del jutges, ja que al jutjat de guàrdia podien ben bé haver anat els congressos comarcals del PSOE, per ignorants. La diada catalana de l'11 de Setembre també fou cosa de jutges, pels enfrontaments entre els independentistes i la bòfia. I el dia 26 del ma-

rescindir 8.200 llocs de treball a Euskalduna, i el dia 5 es signava l'AES. En l'àmbit internacional, l'IRA celebrava el dia 12 —«Dia de la Raza»— amb un atemptat contra la Thatcher. La Margaret ni es va despenjar. Però, una setmana després, Felipe González es palpava el clatell: començava l'afer Flick a

el Congrés de Metges i Biòlegs en Llengua Catalana. Congrés que no pogué fer res per Indira Ghandi, assassinada un dia després. Chester Himes, un dels millors novel·listes negres, moria en la seua residència de Moraira, de la malaltia de Parkinson. Els Sandinistes guanyaven les eleccions a Nicaragua, però, el mateix dia, Reagan arrasava Mondale en els comicis americans. És a dir, les eleccions a Nicaragua quedaven impugnades.

A final de novembre, *La Vanguardia* afirmava que el PSOE rebia diners del consorci «Flick». Felipe diu que no. Fraga que sí. Jo no en sé res. Finalment, segons l'andova del maletí, tot queda en una broma. A les acaballes del mes, dos fets de signe distint colpiren la cultura catalana: J. V. Foix era guardonat amb el premi «nacional» de las «Letras Españolas», un premi amb un xic de polèmica. El dia 30 moria el poeta Joan Vinyoli. Poques autoritats en el soterrar. Joan Vinyoli no bevia *whisky* d'importació.

La conferència d'UPV i les manifestacions de pacifistes a València eren els esdeveniments socials que encetaven el mes de desembre. A aquesta manifestació antibèlica succeí la declaració de guerra del congrés del PSOE, que ens donava el passe definitiu a l'OTAN. El dia 15 moria el periodista Pedro Rodríguez. Dos dies abans ho havia fet el premi Nobel de literatura Vicente Aleixandre. El dia 21 els xiquets de San Ildefonso no cantaven el número que havia adquirit la redacció de EL TEMPS. Ens tenen mania. Per últim, la direcció m'encomana que us felicite l'any. Doncs això, que reben-teu de salut.

Reagan guanyà les eleccions a Mondale

teix mes, set etarres eren extradits per la justícia francesa a l'espanyola. El mateix dia moria Paquirri a Pozoblanco. Coses de l'ofici.

Coses de l'ofici, també, això del nomenament *Honoris Causa* a Joan Fuster, l'1 d'octubre. Abans, l'1 d'octubre era dia de celebració feixista. El govern socialista ho celebrà l'endemà: el dia 2 parlava de

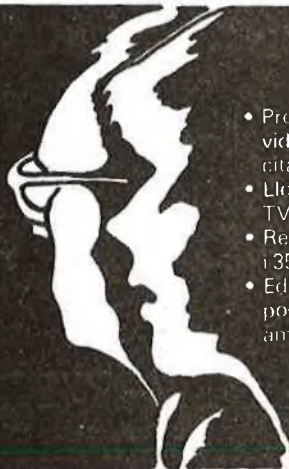
Alemanya. ¿On són els jutges? En els premis d'octubre per tal de donar el veredict adient. Aquest mes s'encetava la campanya «A casa, al treball... no hi ha déu que parle valencià».

De l'1 al 4 de novembre, amb l'assistència dels consellers de Sanitat dels Països Catalans, més el del País Valencià, se celebrava a Benicàssim

Video Uno S.A.

SERVEIS GENERALS DEL VÍDEO
PROFESSIONAL

AVDA. BALEARS, 39-baix - Tel. 360 89 62
VALÈNCIA-23

- Producció i realització de videoprogrames per a indústries i publicitat.
- Lloguer d'equips, exhibició pantalles TV etc.
- Reproducció a vídeo de 8, 16 i 35 mm.
- Edició i neteja de cintes, serveis postproducció i tots aquells relacionats amb el vídeo.